

Vätternvatten
Box 33 510
701 35 Örebro

Datum 2024-09-18
SMHI Dnr 2024/1459/5.4.1
Er referens

samrad@vvatten.se

Yttrande över Avgränsningssamråd enligt miljöbalken gällande ansökan om tillstånd till vattenverksamhet vid anläggande och drift av regional vattenförsörjning

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar och har följande synpunkter. Yttrandet avgränsas till SMHIs kompetensområde hydrologi (enbart ytvatten).

För grundvatten hänvisas till Sveriges geologiska undersökning (SGU) som är expertmyndighet för grundvatten.

Hydrologi

Den planerade verksamheten innebär under driftskedet att vatten kommer att förflyttas över vattendelare, med en minskning av vatten inom Vätterns/Motala ströms avrinningsområde och en ökning av vatten inom Hjälmarens/Norrströms avrinningsområden. SMHI önskar att dessa vattenbalanser, samt konsekvenser av uttaget förtydligas i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Sammantaget vill myndigheten, vilket även meddelats i tidigare yttrande (2019-11-21), att nedströmskonsekvenserna utreds tydligare i båda huvudavrinningsområdena.

Under byggskedet planeras tunnelvatten avledas till ytvattenrecipienter (se stycke 5.7). Här bör det tydligt redovisas vart vatten från tunnelarbetet avses ledas, hur stora vattenvolymer det rör sig om, samt hur dessa volymer förhåller sig till recipienternas vattenförling. På sidan 26 står att läsa att: "Två tredjedelar av tunnelsträckan återfinns inom avrinningsområdet till Vättern", här bör det tydligt framgå till vilket avrinningsområde tunnelvattnet kommer att avledas till.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

I stycke 6.1. står att läsa att: ”Som mest kan uttaget om 100 år motsvara knappt 4% av Vätterns medelvattentillgång, utifrån beräknad befolkningsökning”. SMHI anser att detta resonemang är ottydligt och önskar se flödet presenterat i enheten m³/s. Det framgår här inte heller om det är Vätterns medelvattentillgång idag eller om hundra år som avses, och det är också oklart hur Vätterns medelvattentillgång beror av beräknad befolkningsökning.

Myndigheten har också synpunkter på tabellerna 1 och 2. I tabell 1 (ytvatten) vill SMHI påpeka att inte bara lokala utan även regionala hydrologiska förhållanden kan komma att påverkas av förändringarna av flöde i Motala Ström, såväl rörande kvalitet som kvantitet. I tabell 2 (ytvatten) kommenteras i nuläget endast konsekvenser för Vättern trots att man skriver att ”Planerat vattenuttag förutsätts kompenseras med minskad tappning i Motala ström...”. Här borde även konsekvenserna för Motala ström redovisas eftersom dessa är direkt påverkade av förändringar i Vätterns vattenbalans. Precis som samrådsunderlaget menar kommer vattenföringen i Motala ström minska, och kommande MKB bör redovisa detta kvantitativt. Som följd av minskade flöden i Motala ström kan vattenkvaliteten i Motala ström samt i nedströms liggande sjöar komma att påverkas, och även kraftproduktionen i Motala Ström kan påverkas av de minskade vattenmängderna. Detta bör redovisas tydligt i kommande utredningar för dagens såväl som framtida klimat. Även påverkan på vattenbalanser i mottagande avrinningsområden (Hjälmarens/Norrström) bör inkluderas i framtida underlag.

I figur 9 anges att data från SMHI konverterats från RH1900 till RH2000. Det framgår inte riktigt hur detta gjorts, men verkar skett genom att addera +45 cm. Här saknas en källa på hur konverteringen gjorts, i och med att detta kan göras på olika sätt, vilket kan leda till olika konsekvenser. Det bör också beskrivas vad de blåskuggade områdena i figurerna 8 och 9 betecknar.

Det framgår inte hur sökande har tagit fram avrinningsområdena som presenteras i Figur 16. Om avrinningsområdena i utredningen hämtats från SMHI så vill myndigheten påpeka att det kan vara så att avrinningsområdenas geometrier förändrats. Detta eftersom en ny version av SMHI:s databas SVAR (Svenskt VattenArkiv), SVAR 2022, tillgängliggjordes under våren 2024. Den information som redovisas i kapitel 5.7.1 skulle med fördel kunna presenteras i tabellform, för att tydligare åskådliggöra avrinningsområdenas storlek, medelflöden etc.

Vätternvattens verksamhet förväntas pågå i många decennier. SMHI vill därför kraftigt uppmana sökanden att i kommande utredningar även inkludera information rörande förväntad hydrologi i Vätterns avrinningsområde i framtida klimat, utifrån nuvarande kunskapsläge.

Framtida klimat

Vid planering av samhället bör hänsyn tas till effekter av ett framtida förändrat klimat. Exempelvis väntas förändrade flöden i vattendrag samt ökad risk för skyfall bli troliga följder. SMHI hänvisar därför till den fördjupade klimatscenariotjänsten:

<https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/fordjupade-klimatscenarioer>

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Det förändrade klimatet förväntas givetvis även påverka Vättern. SMHI vill därför hänvisa till publikationerna ”Sveriges stora sjöar idag och i framtiden” (Klimatologi nr 49 2018) samt ”Vattennivåer, tappningar, vattentemperaturer och is i Vättern” (Klimatologi nummer 42).

Avdelningschef Magnus Rödin har beslutat i detta ärende som beretts av Anna Åkesson och Maud Goltsis Nilsson.

För SMHI

Magnus Rödin
Chef Avdelning Samhällsplanering